

בפ"א ה"ג מסוטה, וא"כ איכא קינוי לפעמים רוח טהרה, היכא דאיכא איסור יחוד, ורוח טומאה, בכה"ג דליכא יחוד. והארכנו בזה פעם בשיעורין, ושמחתי שראיתי כמעט כזה בפנים יפות שג"כ עמד על כפל הלשון כנ"ל מהעיון יעקב ומפרש עפ"י גמרא דידן בפלוגתא דרבנן ור"א, ושניהם דא"ח, כי המכיר באשתו צנועה אין ראוי לחושדה וכו' כי הסתירה אינו דוקא במקום איסור יחוד וכו', וא"כ בכה"ג באמת הקנאה הוא שעבר עליו רוח טומאה לחשוד אותה וכו', אבל כשמכיר באשתו פרוצה מצוה להוכיח אותה שלא להסתתר בשום אופן אפי' במקום שאין איסור יחוד. והיינו דכ' גבי והיא נטמאה ועבר עליו רוח קנאה דהיינו רוח טהרה וכו', ע"ש. והפנים יפות לא מסיים כהעיון יעקב, דסוגיא דש"ס לא משמע הכי, א"כ להפנים יפות מורו ורבו של הח"ס משמע שיש לפרש כן בגמ' גופא, דמ"ד רוח טהרה היינו דבקינוי איכא גם רוח טהרה מצד התעוררות דקדושה, ומ"ד רוח טומאה היינו דליכא רק רוח טומאה בקינוי.

וזוה שאמר רב אשי רוח טהרה, היינו דאיכא גם התעוררות טהרה בקינוי, ולכך נקט ר' ישמעאל סתם רוח שהקינוי הוא מצד התעוררות, ואיכא גם התעוררות טהרה כמו שיש התעוררות טומאה. וע"ז קאמר מסתברא כמ"ד רוח טהרה כנ"ל דתניא וכו' רשות דברי ר"י, ר"ע אומר חובה, אי אמרת בשלמא רוח טהרה שפיר, היינו דבקינוי איכא גם התעוררות טהרה, ולזה מובן דס"ל לר"י רשות, דא"א לעשות חובה על קינוי כיון דאיכא ביה לפעמים גם מצד הטומאה ולכן רק רשות, ור"ע ס"ל דרוח טהרה לגמרי איכא בקינוי דכל קינוי מצד טהרה הוא, ולכך חובה, ולזה מובן הפלוגתא, אלא אי אמרת רוח טומאה דרק טומאה איכא בקינוי לר"י ולכ"ע אפשר דאיכא צד טומאה בקינוי איך אפשר דפליגי ברשות וחובה, הל"ל למיפלגי באיסור ורשות ודו"ק.

★★

וי"ל בזה גם מ"ש הרמב"ם בסוף הל' סוטה וכל המקנא את אשתו נכנסה בו רוח טהרה, וצ"ב מאי בעי בתיבת וכל, דהול"ל והמקנא וכו', וכן בפט"ו מאישות הי"ז וחובה על כל איש לקנאות וכו' אין אדם מקנא לאשתו א"כ נכנסה בו רוח טהרה, דכיון דפסק הרמב"ם כר"ע דחובה, עיין בהה"מ וכ"מ, ולהנ"ל ס"ל דבקינוי איכא רק התעוררות טהרה, ולזה דייקא

כתב וכל המקנא וכו' דבכל קינוי איכא רוח טהרה, וחובה על כל איש וכו' ואין אדם מקנא א"כ וכו', הכל להורות דליכא בקינוי רק רוח טהרה ולא טומאה כלל וכלל כיון דפסק כר"ע דחובה ודו"ק. ומדויק לשון הר"מ בפיה"מ וכן אמרנו וקנא את אשתו חובה ואמרו אין אדם מקנא את אשתו א"כ נכנסה בו רוח טהרה, והיינו דרק רוח טהרה איכא ולכך הוא חובה ודו"ק.

ומשה אמת ותורתו אמת דהחת"ס הולך בעקבות רבו הפנים יפות בפשט הגמ' וכו"ל. וא"כ לר' ישמעאל לכו"ע ס"ל דאיכא רוח טומאה, ורק רבנן ס"ל דרק רוח טומאה איכא, ור"א ס"ל דאיכא ג"כ רוח טהרה ודו"ק.

והחילוק הנ"ל דאיכא בקינוי ב' ענינים י"ל גם עפ"י מ"ש התוס' בסוטה דף ג' [ע"א ד"ה ר' ישמעאל] מהירושלמי מצא בה דברים מכוערים לגרשה אינו יכול וכו' לקיימה אינו יכול וכו' לפום כן אמר חובה, דרק דאיכא בה פריצות ודברים מכוערים אז אמרי' רוח טהרה, וכו"ל מהפנים יפות, ומ"ד רשות להירושלמי הוא מפני שיכול לגרשה. ולהש"ס דילן לקושית התוס' דלא תלי' בהכי מ"ד רשות משום דאיכא ביה גם רוח טומאה וכו"ל, ודו"ק.

★★

בגמ': וקנא את אשתו רשות דברי ר"י, ר"ע אומר חובה, ד"ה יטמא וכו' לעולם בהם תעבודו וכו'.

ובתוס' (ד"ה ר"י וכו') כותבים: תימא לרבי, וכי לית להו הא דאמר בשלהי מס' מכות תרי"ג מצות נאמרו למשה מסיני וכי לר"י דאמר רשות בצר להו או לר"ע טפי להו וכו' ע"כ.

ובתב החתם סופר בחי' לגיטין (ל"ח ע"א): ואיתמר משמי' דגברא רבא הגאון מו"ה אברהם ברודא זצ"ל דר' ישמעאל לשיטתו ס"ל ס"פ הקומץ רבה ד' ציצית אין מעכבת זא"ז דארבע מצות הם, ולפ"ז טפי לי' לר' ישמעאל ג' מצות בציצית אפיק תלת ועייל תלת, וכותב על זה החת"ס: באמת לא נ"ל שיהיה מונה מצות ציצית לד' מצות עשה מ"מ לא הוה אלא מצוה אחת, כאלו מצות אכילת פסח כל כזית וכזית מ"ע, הוא והאוכל כזית ממנו מקיים מ"ע ומ"מ כל הזיתים